

Parshat Tetzaveh: Do Clothes Make the Man?

1. שמות פרק כח

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן. ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת. ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי. ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו לי.

2. רמב"ן

לכבוד ולתפארת – שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים, כמו שאמר הכתוב: כחתן יכהן פאר (ישעיהו ס"א:י'), כי אלה הבגדים לבושי מלכות הן, כדמותן ילבשו המלכים בזמן התורה, כמו שמצינו בכתונת: ועשה לו כתונת פסים (בראשית ל"ג:ג') – שפירושו מרוקמת^א בדמות פסים, והוא כתונת תשבץ כמו שפירשתי (רמב"ן שמות כ"ה:ז'), והלבישו כבן מלכי קדם.

וכן הדרך במעיל, וכתוב: ועליה כתונת פסים כי כן תלבשנה בנות המלך^ב הבתולות מעילים (שמואל ב י"ג:י"ח) – ופירושו כי עליה כתונת פסים נראית ומגולית, כי המנהג ללבוש בנות המלך הבתולות מעילים שתתעלפנה בהן, ונמצא שכתונת הפסים עליה מלבוש עליון, ולכן אמר: וכתנת הפסים אשר עליה קרעה (שמואל ב י"ג:י"ט).

והמצנפת ידועה גם היום למלכים ולשרים הגדולים, ולכן אמר הכתוב בנפול המלכות: הסר המצנפת והרם העטרה (יחזקאל כ"א:ל"א), וכן כתוב: וצניף מלוכה (ישעיהו ס"ב:ג'). וכך יקראם הכתוב: פארי המגבעות (שמות ל"ט:כ"ח), וכתוב: פארי פשתים יהיו על ראשם (יחזקאל מ"ד:י"ח) – שהם פאר ושבח למכתירים בהם.

והאפוד והחשן לבוש מלכות, כענין שכתוב: והמניכא די דהבא על צוארך (דניאל ה':ט"ז). והציץ נזר המלכים הוא, וכתוב: יציץ נזרו (תהלים קל"ב:י"ח). והם זהב וארגמן ותכלת, וכתוב: כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה (תהלים מ"ה:י"ד), וכתוב: ארגונא תלבש והמניכא די דהבא על צוארך (דניאל ה':ט"ז). והתכלת גם הוא לא ירים איש את ידו ללבשו חוץ ממלך גוים, וכתוב: ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן (אסתר ח':ט"ו), והתכריך הוא המעיל שיעטה בו.

ועל דרך האמת, לכבוד ולתפארת – יאמר שיעשו בגדי קדש לאהרן לשרת בהם לכבוד השם השוכן בתוכם ולתפארת עוזם, כדכתיב: כי תפארת עוזמו אתה (תהלים פ"ט:י"ח), וכתוב: בית קדשנו ותפארתנו אשר הללך אבותינו (ישעיהו ס"ד:י') – וקדשנו הוא הכבוד, ותפארתנו תפארת ישראל...

3. שמות כח:מג

והיו על-אהרן ועל-בניו בבאם אל-אֶהֱל מועֵד או בגשתם אל-הַמִּזְבֵּחַ לְשֵׁרֵת בְּקֹדֶשׁ וְלֹא-יִשְׂאוּ עֹן וּמִתּוֹ חֻקַּת עוֹלָם לֹא וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו:

4. רש"י

ומתו – הא למדת שהמשמש מחוסר בגדים במיתה.

5. זבחים דף יז עמוד ב

מחוסר בגדים: מנלן אמר רבי אבוה אמר רבי יוחנן ומטו בה משמיה דרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר קרא (שמות כט, ט) וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו וחבשת להם מגבעות והיתה להם כהונה לחקת עולם בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם.

6. רמב"ם הל' כלי המקדש ח:ד-ה

בגדי כהונה מצוותן שיהיו חדשים נאים ומשולשים כדרך בגדי הגדולים שנאמר לכבוד ולתפארת היו מטושטשין או מקורעין או ארוכין יתר על מדתו או קצרים פחות ממדתו או שסלקן באבנט ועבד עבודתו פסולה היו משוחקין או שהיו ארוכים וסילקן באבנט עד שנעשו כמדתו ועבד עבודתו כשרה:

כל בגד מבגדי כהונה שנעשו צואין אין מלבנין אותן ואין מכבסין אותן אלא מניחן לפתילות ולובש חדשים ובגדי כהן גדול שבלו גונזין אותן ובגדי לבן שעובד בהם ביום הצום אינו עובד בהם פעם שניה לעולם אלא נגנזין במקום שיפשוט אותם שם שנאמר והניחם שם והם אסורין בהנאה:

7. ספר החינוך מצוה צט

שנצטוו הכהנים ללבוש בגדים מיוחדים לגדולה וכבוד ואז יעבדו במקדש, שנאמר "ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו) "שמות כח, ט, ד.

משורשי המצוה היסוד הקבוע לנו כי האדם נפעל לפי פעולותיו ואחרי מחשבותיו וכוונותיו, והשליח המכפר צריך להתפיס כל מחשבותיו וכוונותו אל העבודה, על כן ראוי ללבוש בגדים מיוחדים אליה שכשיסתכל בכל מקום שבגופו מיד יהיה נזכר ומתעורר בלבו לפני מי הוא עובד. וזה כעין תפילין שנצטוו הכל להניח בקצת הגוף שיהיה לזכרון מחשבת הכשר... מלבד שיש בענין כבוד לבית ולעבודה בהיות העובד מלובש בלבוש מיוחד לעבודה. וכבר כתבנו (מצוה צה כי בהגדלת הבית ובמוראו יתרככו שם לבות החוטאים וישובו אל ה'.

8. מלבי"ם

ועשית בגדי קדש. הנה הבגדים שצוה לעשות היה כפי הגלוי בגדים חיצונים, שיספר ענינם איך עשו אותם האומנים במלאכה, אבל באמת היו מורים על בגדים פנימיים שיעשו כהני ה' להלביש בם את נפשותיהם בדעות ובמדות ובתכונות טובות שהם מלבושי הנפש, ומלבושים אלה לא עשו האומנים, וצוה ה' אל משה שהוא יעשה בגדי קדש אלה, היינו ללמדם תקון נפשותיהם ומדותיהם באופן שילבישו הוד והדר את נפשם הפנימית, ופי' ועשית בגדי קדש לכבוד, כי התבאר אצלנו בכ"מ שנפש האדם נקראת בשם כבוד בכתבי הקדש תעשה בגדי קדש שבם יתלבש הכבוד שהיא הנפש, וכבר ביארתי בפי' ישעיה (סימן ה') שיש הבדל בין כבוד ובין תפארת, שיכובד האדם גם במעלה טבעית אבל לא יתפאר רק במעלה בחירית, ומצד הרוחנית שיש לנפש בטבעה מצד מקור מחצבתה נקראת כבוד, ומצד האור וההדר שתזכה ע"י עבודתה וקדושתה נקראת תפארת, ושתי מדרגות אלה יתלבשו בבגדי קדש שיעשה להם משה...